

EL GUSTO NARRACION

ORSON WELLES

Redacteur Joost Houtman kruipt in de huid van de 'Grootste Regisseur Aller Tijden'.

Identikit

Georges Orson Welles (1915-1985) was een Amerikaans acteur, toneel- en filmregisseur. Onsterfelijk werd Orson Welles met zijn film *Citizen Kane*, meermaals uitgeroepen tot de beste film aller tijden.

"Dames, heren, ik ben theaterregisseur, theaterproducer, theateracteur, theaterschrijver, filmregisseur, filmproducer, filmacteur, scenarist, radiomaker, schrijver, uitgever, goochelaar, schilder en pianist... Is het niet jammer dat ik met zoveel ben en jullie met zo weinig?" Godverdomme, dit is de laatste keer dat ik nog eens een lezing geef. Ik ben verdorie al 70. Straks nog een televisie-interview and then I call it a day! Nu ja, niet dat ik er een einde aan maak. Uitblazen... en daarna gewoon zachtjes uitdoven... Dat deed mijn vader alleszins niet. Met zijn zatte botten viel hij in slaap. Zijn sigaret deed de rest. Ach ja, een man met geld rookt sigaren, een zonder geld rookt papier. God hebbe zijn ziel. Mijn as moeten ze alleszins uitstrooien in Ronda op het domein van mijn beste vriend, de vroegere stierenvechter Antonio Ordenez.

Sigaren inspireren mij al jarenlang. Sigaar roken is het tegenovergestelde van politiek: het is het najagen van plezier, smaak en aroma. Ik heb ze het liefst groot en lang. 200% plezier! Ik heb er trouwens altijd voor gezorgd dat mijn mannelijke hoofdrolspelers sigaarrokers waren. In elk toneelstuk, in elke film moet je immers iets van jezelf steken. Maar pas op, times they are a'changing: niet iedereen is even tolerant meer tegenover de sigaar. Haal maar eens een Montecristo boven op een dinner party en de grootste progressief verandert plots in een nicotiefascist.

Ik ben geen gemakkelijke man, ik geef het toe. Maar wat wil je? Mijn moeder stierf toen ik negen was, mijn vader op mijn vijftiende. Mijn voogd liet me gelukkig toneelspelen. Op mijn twintigste trok ik naar Dublin waar ik me voordeed als een belangrijk Amerikaans acteur. De ervaring die ik daar opdeed gebruikte ik daarna om binnen te geraken in het New Yorkse radioprogramma The Mercury Theatre. Geloof me, people like to be fooled. Je moet je eigen kansen afdwingen. Ik creëerde in 1938 op Halloweenavond een hoorspel op basis van het sciencefictionverhaal War of the Worlds. Blijkbaar raakte ik met mijn gefakete realisme een gevoelige snaar bij de luisteraars. Die dachten dat de marsmannetjes echt New Jersey waren binnengevallen. Ze stormden in paniek de straat op. Vluchtende families deden de wegen dichtslibben en reservisten werden opgeroepen! Mijn naam was gemaakt en one thing always leads to another.

Voor het filmproject Citizen Kane kreeg ik daarna dan ook volledige carte blanche: producer, regisseur, scenarist en hoofdpersonage. Nu ja, nu blijkt dat mijn beste film te zijn. History always rewrites itself: Ere-oscars voor buitengewoon kunstenaarschap en veelzijdigheid in de creatie van films - wie verzint die titels toch?, de Gouden Leeuw Carrièreprijs in Venetië, l'Académie Française... Maar toen, veertig jaar geleden? Citizen Kane was een gigantische commerciële flop! William Hearst, de belangrijke krantenmagnaat, herkende zich wat teveel in mijn hoofdpersonage Charles Foster Kane. En het delletje van dienst in de film zou teveel op zijn eigen maitresse lijken. Hearst bood

zelfs de studiobaas aan om alle filmkosten te vergoeden als hij de negatieven mocht vernietigen. Dat ging niet door en toen heeft hij de cinemabazen maar bewerkt. Ach, Kane was even goed gebaseerd op vliegtuigbouwer Howard Hughes en op Joseph Pulitzer. Die konden er wel de humor van inzien. Tja, aficionado's net als ik...

Mijn volgende projecten als regisseur botsten sindsdien tegen stevige Amerikaanse muren. De Europeanen waren me beter gezind. De vrouwen ook trouwens! Drie keer getrouwd, drie keer een dochter... Mijn tweede vrouw was de bekende actrice (en vooral diva) Rita Hayworth. Vrouwen met klasse? A joy for ever. Over Gina Lollobrigida heb ik trouwens onlangs een mooie docu gedraaid. Weet je, er zijn drie onverdraaglijke dingen in het leven: koude koffie, lauwe champagne en overgeexiteerde vrouwen. Rita was vaak jaloers op mijn sigaren: ze zag hen als regelrechte rivalen! Ach, een beetje gulzigheid kan geen kwaad. Gulzigheid is wel geen ondeugd die je in het geniep kan beoefenen; noch wat vrouwen, sigaren of lekker eten betreft. Vraag niet wat je kan doen voor je land, maar vraag wat er te eten valt! Mijn dokter heeft me echter verboden nog intieme etentjes voor vier te hebben, tenzij er nog drie andere mensen bij zijn. Ik moet echt wel op mijn gewicht beginnen letten.

Je carrière teken je niet op voorhand uit, maar een mens mag wel niks laten liggen. Ik heb daardoor veel geld zelf moeten genereren om mijn eigen artistieke projecten te kunnen realiseren. Een goochelshow voor de legeretroepen? Geen probleem. Een reclamefilmje inspreken ook niet. Op die voor Carlsberg "probably the best beer in the world" ben ik best wel fier. Op veel andere niet. De documentaire over Bugs Bunny heb ik zo ook mogen inspreken. Wat een mens niet doet om geld binnen te rijden. Domme rollen in slechte films en televisieseries... man, man, ik haat televisie. Evenveel als nootjes, maar daar kan ik ook niet afblijven. Mijn laatste rol? De stem van een planeetverslindende robot!

Ik ben op een leeftijd gekomen die doet mijmeren. Alsof ik eeuwig aan een gran corona bezig ben! Ach, als acteur was ik echt goed als Citizen Kane, als misdadiger Harry Lime in de verfilming van The Third Man ook en in het theater schitterde ik in King Lear. Mijn film Othello mag er ook best zijn. Shakespeare was de beste scenarist ooit, geloof me vrij. Tegenwoordig gaan de mensen naar een Shakespearevoorstelling om citaten te herkennen! Spijtig dat mijn Don Quixote-project mislukt is. Om dat te vieren heb ik er dan maar een Sancho Panza op gerookt. Weet je wat, ik steek er nu een op. Shakespeare wist het ook al: Als de geest gewillig is, is het lichaam zwak...

Een gran corona is een imposante module: lengte 235mm en cepo 47. Drie merken hebben er een. Je hebt de Hoyo de Montecristo Particulares en de Sancho Panza Sanchos. Montecristo 'A' is de laatste nieuwe gran corona. Deze bestaat pas sinds 1970. Net iets kleiner, maar nog altijd redelijk imponerend zijn de prominentes (194mm, cepo 49) en de pacos (180mm, cepo 49).

Joost Houtman

